

PROIECT DIDACTIC

Profesor: BOLOȘ MILICA

Clasa: a 12-a F

Disciplina: Limba și literatura română

Subiect: „Alexandru Lăpușneanul” de Costache Negruzzi

Tipul lecției: mixtă

Competențe specifice: 2.1. Să analizeze principalele componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ.

Obiective operaționale:

1. să relateze subiectul operei literare
2. să evidențieze momentele subiectului
3. să identifice tema nuvelei
4. să recunoască sursele de inspirație
5. să extragă particularități ale compoziției
6. să recunoască și să numească principalele trăsături ale personajelor principale.
7. să enumere trăsături romantice

Metode: conversația euristică, lectura, exercitiul, rezumatul.

Forme de organizare a învățării: frontală, individuală, pe grupe de elevi

Materiale didactice: manualul, fișa de lucru, volum de Costache Negruzzi, flipcharter.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

Organizarea clasei: notarea absențelor, stabilirea disciplinei, pregătirea elevilor pentru lecție, captarea atenției.

Verificarea temei pentru acasă: Fișa de lectură a nuvelei.

Actualizarea și fixarea cunoștințelor învățate anterior. Activitate frontală:

Care este curentul literar manifestat în perioada pașoptistă?

Romantismul

Numiți principalele trăsături ale acestui curent literar.

Care este revista cu cel mai mare impact din perioada pașoptistă?

Dacia Literară

Cum se numește articolul programatic apărut în primul număr al revistei?

Introducere scris de Mihail Kogălniceanu.

Enunțați principiile recomandate de Kogălniceanu.

Anunțarea subiectului lecției și a obiectivelor:

Alexandru Lăpușneanul

de Costache Negruzzi

Nuvelă romantică

Obiective:

- Subiectul nuvelei
- Tema nuvelei
- Geneza
- Particularități ale compoziției
- Trăsături romantice

Activitate individuală: Test de lectură.

Activitate frontală:

Elevii rezumă subiectul operei literare, evidențiindu-se momentele subiectului.

Subiectul: Expozițiunea: Lăpușneanul revine în Moldova însoțit de o armată turcească, pentru a-l înlătura pe Tomșa, hotărât să se răzbune pe boierii care l-au trădat în prima domnie. Lângă Tecuci este întâmpinat de patru boieri: Veveriță, Moțoc, Spancioc și Stroici care-i transmit că țara nu-l dorește.

Intriga: Lăpușneanul este hotărât să preia domnia Moldovei cu orice preț. „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau (...) și dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi, și voi merge ori cu voia, ori fără voia voastră. Să mă-ntorc? Mai degrabă-și va întoarce Dunărea cursul îndărăpt”

Desfășurarea acțiunii: Speriat de amenințările lui Lăpușneanul, Moțoc îl roagă să nu-l pedepsească, acesta promițându-i că-l va cruța. Tomșa este nevoit să fugă, iar a doua domnie a lui Lăpușneanul este sângeroasă. Acesta se dovedește neîndurător cu boierii pe care îi omoară fără milă. Doamna Ruxanda, soția domnitorului și fiica lui Petru Rareș, înspăimântată de cruzimile și crimele înfăptuite, îl roagă să nu mai verse sânge și să înceteze cu omorurile, impresionată fiind de cuvintele unui boier ucis, care o amenințase „Ai să dai samă, Doamnă!”. Alexandru îi promite „un leac de frică”.

Punctul culminant: Lăpușneanul participă împreună cu boierii la slujba de la Mitropolie, după care le cere iertare pentru cruzimile săvârșite, invitându-i la masă. La curte sosesc 47 de boieri, iar spre sfârșitul ospățului, la semnul domnitorului, slujitorii de la spatele boierilor îi omoară. Începând măcelul și în curte, la poartă se adunase o mulțime de oameni. Întrebați ce vor, aceștia își exprimă nemulțumirile, rostind în sfârșit numele lui Moțoc. Pentru a mulțumi norodul, Lăpușneanul îl oferă pe Moțoc, reușind să-și respecte cuvântul dat, dar să se și răzbune pentru trădarea de odinioară a vornicului

Moțoc. Odată cererea satisfăcută, mulțimea se împrăștie. Lăpușneanul pune să le reteze capetele celor uciși, după care le așează sub forma unei piramide după rang pe care i-o arată Doamnei Ruxanda, ca leac de frică.

Deznodământul: După patru ani, domnitorul se mutase în cetatea Hotinului, încercând să-i aducă în țară pe Spancioc și Stroici, însă fără rezultat. Grav bolnav, domnitorul este călugărit, după obiceiul vremii, dându-i-se numele de Paisie. Deoarece când își revine, amenință să-i ucidă pe toți, inclusiv pe propriul fiu, urmașul la tron, doamna Ruxanda acceptă sfatul boierilor de a-l otrăvi pe Lăpușneanul.

Se identifică de către elevi **tema** literară: : istorică, prezintă lupta pentru putere în epoca medievală, cea de-a doua domnie a lui Alexandru Lăpușneanul(1564-1569)

Activitate pe grupe de elevi: Se împart fișe de lucru cu citate din fiecare capitol al nuvelei. Răspunsurile se vor redacta pe coli de flipcharter, fiecare grupă desemnându-și un reprezentant care să prezinte munca întregii grupe.

Se descoperă de către elevi geneza operei prin compararea unor citate extrase din operă și din cronica lui Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*. Inspirată din cronica lui Grigore Ureche, autorul valorifică datele cronicii, le interpretează, schimbă destinul unor personaje și creează o operă de ficțiune de mare valoare, încadrându-se recomandărilor din *Introducere*

Particularități ale compoziției:

Echilibrul compozițional este realizat prin organizarea textului narativ în patru capitole care poartă câte un motto cu rol rezumativ:

- Capitolul I - „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau...”
- Capitolul al II-lea - „Ai să dai samă, Doamnă”
- Capitolul al III-lea - „Capul lui Moțoc vrem”
- Capitolul al IV-lea - „De mă voi scula, pre mulți am să popesc și eu...”

Construcția personajului principal: recunoașterea principalelor trăsături ale personajului. Evidențierea antitezei prin recunoașterea trăsăturilor personajului feminin.(fișă horoscop).

Extrageți trăsăturile romantice și trăsăturile clasice ale nuvelei.

Trăsături romantice	Trăsături clasice
<p>- respectarea principiului enunțat în Introducție – inspirația din istoria națională</p> <p>- personajul principal este construit cu trăsături puternice, un erou excepțional ale cărui fapte sunt impresionante prin cruzime, sete de răzbunare</p> <p>- antiteza , ca modalitate de construcție a personajelor: Alexandru Lăpușneanul – doamna Ruxanda</p> <p>- scene cutremurătoare: omorârea celor 47 de boieri, așezarea capetelor boierilor sub forma unei piramide, moartea prin otrăvire a lui Lăpușneanul.</p> <p>- redarea culorii locale prin folosirea elementelor arhaice și regionale care fixează atmosfera epocii(descrierea îmbrăcămintei doamnei și a obiceiului mesei)</p>	<p>- echilibrul compoziției</p> <p>- construcția simetrică</p> <p>- aspectul verosimil al faptelor</p> <p>- caracterul obiectiv al narațiunii.</p>

Referință critică:

Referindu-se la valoarea incontestabilă a acestei nuvele, George Călinescu afirma că aceasta „ar fi devenit o scriere celebră ca și Hamlet, dacă literatura română ar fi avut în ajutor prestigiul unei limbi universale”.

Asigurarea feed-back-ului: Rezolvarea unui rebus prin participarea fiecărui elev . Definiția evidențiată reprezintă titlul nuvelei.

Tema pentru acasă: Realizați un eseu argumentativ în care să demonstrați că nuvela *Alexandru Lăpușneanul* este o nuvelă romantică.

Fișă de lucru

Extrageți trăsăturile personajului Alexandru Lăpușneanul din fragmentele următoare, stabilind modalitatea de caracterizare:

„- Bine-ați venit, boieri! Zise acesta silindu-se a zâmbi”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....

„Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau, răspuse Lăpușneanul a cărui ochi scânteieră ca un fulger, și dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi, și voi merge ori cu voia, ori fără voia voastră. Să mă-ntorc? Mai degrabă-și va întoarce Dunărea cursul îndărăpt”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....

„Râdea; mușchii i se suceau în râsul acesta, și ochii lui hojma clipeau”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....

„... îți făgăduiesc că sabia mea nu se va mânji în sângele tău; te voi cruța, căci îmi ești trebuitor, ca să mă mai ușurezi de blăstămurile norodului.”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....

„Împotriva obiceiului său, Lăpușneanul , în ziua aceea, era îmbrăcat cu toată pompa domnească. Purta coroana Paleologilor, și peste dulama poloneză de catifea stacoșie, avea cabanița turcească” Nicio armă nu avea alta decât un mic junghi cu plăsele de aur; iar printre bumbii dulămii se zărea o zea de sârmă.”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....

„ Proști, dar mulți(...) să omor o mulțime de oameni pentru un om, nu ar fi păcat?”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....

„ Du-te de mori pentru binele moșiei dumitale, cum îmi ziceai însuși când îmi spuneai că nu mă vrea, nici nu mă iubește țara. Sunt bucuros că-ți răsplătește norodul pentru slujba ce mi-ai făcut..”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....

„ Crud și cumplit este omul acesta, fiica mea; Domnul Dumnezeu să te povățuiască.(...) Dumnezeu să-l ierte, și să te ierte și pre tine”

Caracterizare directă..... Caracterizare indirectă.....